

สะพานไผ่ เหนือสายน้ำเขียว

บางช่วงชีวิตกับนาฏกรรมแห่งตัวตน

เสกสรรค์ ประเสริฐกุล

ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์

www.praphansarn.com

สะพานไผ่ เหนือสายน้ำเขียว

บางช่วงชีวิตกับนาฏกรรมแห่งตัวตน

เสกสรรค์ ประเสริฐกุล

ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์

สะพานไผ่เหนือสายน้ำเขียว

บางช่วงชีวิตกับนาฏกรรมแห่งกวีคน

© เสกสรรค์ ประเสริฐกุล

สงวนลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

ห้ามลอกเลียนแบบส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้
มีฉนวนจะถือว่าละเมิดลิขสิทธิ์และมีความผิดทางอาญา

ข้อมูลทางบรรณานุกรม

Cataloging In Publication Data

เสกสรรค์ ประเสริฐกุล

สะพานไผ่เหนือสายน้ำเขียว.- กรุงเทพฯ : ประพันธ์สาส์น, 2566.
308 หน้า.

1. เรื่องสั้นไทย. I.ชื่อเรื่อง.

895.91301

ISBN e-book 978-616-611-013-5

ราคา 139 บาท

จัดทำและจัดจำหน่ายโดยบริษัท สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น จำกัด

222 (บุษราคัม เทอเรส สาย 2) ถนนพุทธมณฑล สาย 2

แขวงศาลาธรรมสพน์ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพฯ 10170

โทรศัพท์ 0 2448 0312, 0 2448 0658-9 โทรสาร 0 2448 0393

www.praphansarn.com

- ผู้ก่อตั้ง : สุพล เตชะธาดา
คณะกรรมการบริหาร : พิสุทธิ เลิศวิไล, ทพ.อดิเรก ศรีวัฒนาวงษา, บุญเลิศ สีอุไรย์
ศักดิ์ชัย จิราธิวัฒน์, อาทร เตชะธาดา
กรรมการผู้จัดการ : อาทร เตชะธาดา
กองบรรณาธิการ : โชติรวี โสภณสิริ, ขกภาพรณ บุญสิงห์
ภาพปก : เสกสรรค์ ประเสริฐกุล
ออกแบบรูปเล่ม : นพพร คงสอน
พิสูจน์อักษร : พัดชา เพ็ชรรุ่งเรือง

www.praphansarn.com

สนับสนุนเว็บไซต์โดย

Bangkok Bank

ธนาคารกรุงเก่า

คำนำสำนักพิมพ์

งานเขียนของเสกสรรค์ ประเสริฐกุลที่รวมอยู่ในหนังสือเล่มนี้เป็นงานเก่าที่เคยถูกตีพิมพ์มาแล้วทั้งสิ้น แต่นับเป็นครั้งแรกที่ข้อเขียนเหล่านี้มารวมอยู่ในเล่มเดียวกัน

ชื่อของเสกสรรค์ ประเสริฐกุล เป็นที่รู้จักกันดีในประเทศไทย ทั้งในฐานะนักเขียนและในฐานะอื่นๆ งานเขียนของเขาโดดเด่นตรงที่มีลีลาการใช้ภาษาอันงดงามและมีสไตล์เฉพาะตัวในการนำเสนอ อีกทั้งมีแง่คิดและเนื้อหาจากประสบการณ์ตรงในชีวิตจริง ถ้าไม่นับงานวิชาการและบทความหนังสือพิมพ์ที่วิจารณ์ความเป็นไปในบ้านเมืองแล้ว เราอาจกล่าวได้ว่างานเขียนส่วนใหญ่ของเสกสรรค์แยกไม่ออกจากประวัติความเป็นมาของเขา

ประเทศไทยรู้จักเสกสรรค์ ประเสริฐกุล เป็นครั้งแรก ในฐานะผู้นำนักศึกษาที่มีบทบาทอย่างสูงในขบวนการระบบเผด็จการทหารเมื่อปี 2516 จากนั้นเสกสรรค์ในสมัยที่ยังเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ก็ได้กลายเป็นคนหนุ่มที่มีชื่อเสียงที่สุดคนหนึ่งของประเทศนี้ อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ทางการเมืองที่ผันผวนและรุนแรงได้ผลักดันให้เขาเปลี่ยนเป็นคนนอกสังคมไปอย่างรวดเร็ว เมื่อขบวนการประชาธิปไตยของนักศึกษาและประชาชนเริ่มถูกคุกคามทำร้ายและฝ่ายนิยมเผด็จการมีที่ท่าจะกลับมาฟื้นฟูอำนาจของตนอีก เสกสรรค์ได้ตัดสินใจเข้าร่วมกองกำลังอาวุธปฏิวัติที่นำโดยพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย โดยใช้ชีวิตเป็นทหารป่าอยู่กว่าห้าปี

ปลายปี 2523 ในสถานการณ์ที่ประเทศสังคมนิยมรอบๆ ประเทศไทยขัดแย้งและรบราฆ่าฟันกันเอง เสกสรรค์ ประเสริฐกุล ก็มีปัญหาคัดแย้งกับแนวทางของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยเช่นกัน ในที่สุดเขาได้ตัดสินใจเสี่ยงชีวิตออกมาพบกับฝ่ายรัฐบาลด้วยความรู้สึกผิดหวังเสียใจอย่างสุดซึ้ง หลังจากนั้นไม่นานความผิดพลาดต่างๆ ที่สะสมไว้ในองค์กรก็ได้ทำให้ขบวนการปฏิวัติของพรรคคอมมิวนิสต์สลายตัวลง คนหนุ่มสาวจากร่วมมหาวิทยาลัยที่เคยเข้าร่วมการต่อสู้ด้วยอาวุธต่างทยอยกันกลับลงมาจากภูเขาคงหมดยุค

การออกจากปามามอบตัวกับฝ่ายรัฐและถูก
สถานการณ์บีบให้เลิกเป็นนักปฏิวัตินับเป็นการหักมุม
ครั้งสำคัญในชีวิตของเสกสรรค์ ประเสริฐกุล มันทำให้
เขารู้สึกที่ตัวตนที่ยึดมั่นได้สูญหายไปหลายส่วน แม้
โดยภายนอกแล้ว ชีวิตของเขามีได้ตกต่ำแต่อย่างไร
หากยังคงได้รับการยอมรับจากหลายวงการ เขาเรียน
จบปริญญาเอกจากต่างประเทศ เป็นอาจารย์ประจำ
ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และอาจพูดได้ว่าเป็น
นักวิชาการที่มีชื่อเสียงในระดับต้นๆ ของประเทศไทย
แต่เสกสรรค์ก็ดูเหมือนจะไม่มีความสุขกับสถานภาพ
ดังกล่าว เพราะสิ่งที่เขาค้นหาเป็นอะไรบางอย่างที่อยู่
ข้างใน เขายังคงเฝ้ามองอดีตอย่างไต่ถาม และมอง
บาดแผลของตนอย่างพยายามทำความเข้าใจ

ทั้งหมดนี้เป็นภูมิหลังของงานเขียนชุดสะพานไม้
เหนือสายน้ำเขียว ซึ่งถูกเขียนขึ้นต่างกรรมต่างวาระใน
ระยะประมาณ 20 ปี หลังจากผู้เขียนออกจากป่า หรือ
กล่าวอีกแบบหนึ่งคือเป็นงานเขียนจากช่วงที่เสกสรรค์
อยู่ในวัยหนุ่มมาจนถึงวัยกลางคน

ดูผิวเผินแล้วงานชุดนี้อาจจะคล้ายบันทึกความ
ทรงจำธรรมดาเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่ผู้เขียนได้
ประสบพบมา แต่สำหรับผู้คนที่สัมผัสผิวและมองโลก
ได้ลึกพอ ก็จะรู้ว่าสิ่งที่เสกสรรค์เขียนถึงมากที่สุดไม่ใช่
เหตุการณ์ภายนอก หากเป็นทั้งสนามรบที่ยังคงตกค้าง
อยู่ข้างใน และเป็นความพยายามที่จะแกะรอยการ

ก่อรูปของตัวตน เราอาจกล่าวได้ว่า เสกสรรค์ผลิตงานเขียนในแนวนี้ผู้น้อยจนกระทั่งอายุประมาณ 50 จึงเริ่มสงบลง ทั้งนี้เนื่องจากในระยะหลังเขาได้เจริญศรัทธาไปในทางพุทธธรรมและค้นพบทางออกด้านจิตวิญญาณได้ชัดเจนกว่าเดิม

อย่างไรก็ดี พัฒนาการส่วนตัวของเสกสรรค์ในช่วงปลายวัยกลางคน มิได้หมายความว่าคุณค่าทางวรรณศิลป์ในงานเก่าของเขาจะลดน้อยถอยลง รวมข้อเขียนชุดนี้เป็นงานที่มีลักษณะเฉพาะแบบหนึ่ง ซึ่งแม้จะแตกต่างจากข้อเขียนที่สงบเย็นของเสกสรรค์ในระยะหลังๆ แต่ก็ยังคงเป็นงานที่กระแทบใจผู้อ่านหลายรุ่นหลายวัยเสมอมา

เสกสรรค์ ประเสริฐกุล เกิดเมื่อปี 2492 ในหมู่บ้านชาวประมงปากอ่าวแม่น้ำบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา เขาจบการศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้รับปริญญาโทและปริญญาเอกจากมหาวิทยาลัยคอร์เนลล์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี 2532 ถึง 2552 เสกสรรค์ทำงานเป็นอาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และเคยดำรงตำแหน่งคณบดีรัฐศาสตร์ช่วง 2536 ถึง 2538

ในปี 2544 ประวัติการต่อสู้ของเขาถูกนำมาสร้างเป็นภาพยนตร์ซึ่งได้รับการดัดสินให้เป็นภาพยนตร์ยอดเยี่ยมประจำปีโดยสมาคมผู้สื่อข่าวบันเทิงฯ และชมรมวิจารณ์บันเทิงฯ นอกจากนี้ในฐานะนักเขียนและ

ปัญญาชนสาธารณะเสกสรรค์ ประเสริฐกุล ยังได้รับ
รางวัลศรีบูรพาในปี 2546 ก่อนที่จะถูกประกาศเกียรติ
ให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ประจำปี 2552
โดยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น
ตุลาคม 2553

สารบัญ

สะพานไฟเหนือสายน้ำเขียว 13

มาจากป่าชายเลน 25

คำขอของหลวงตา 35

อิฐก้อนนั้นมอบให้ความหวังดี 50

แลไปข้างหลัง : สำเนาชีวิตจากช่วงแสวงหา 58

มหาวิทยาลัยชีวิต 79

ธรรมศาสตร์กับ 14 ตุลาคม : ความทรงจำของผู้รู้เห็น 106

คืนแห่งชะตากรรม
: ความทรงจำเกี่ยวกับการต่อสู้เดือนตุลาคม 120

สงครามและความรัก 136

หญิงสาวกับลูกนกขุนทอง 153

เดินป่าเสาะหาชีวิตจริง
: ความทรงจำอันชาติวินของนักเดินทางผู้วิ้าแห่ว 160

ลุงไฟ : นักรบผู้เลื่อนหายไป 172

หยาดน้ำตาบนแผ่นแก้วของกาลเวลา 187

ความรักและความเกื้อน 206

ตุลาคมรำลึก 217

ปลาใหญ่สายเบ็ดเล็ก 228

เสียงกระซิบจากอันดามัน 236

ชีวิตโดยบังเอิญ 243

เด็กหนุ่มกับชายชรา 251

ห้วงยามแห่งความฟ่ายแพ้ 258

เพื่อน 264

บาดแผลตะวันออก 276

สะพานไฟเหนือสายน้ำเขียว

พิมพ์ครั้งแรก : ชีวิตกลางแจ้ง, มกราคม 2531

[1]

เรื่องราวบางอย่างดูเหมือนจะฝังตัวอยู่ในความทรงจำของเราอย่างตื้นรื้น มันวนกลับมาหลอกหลอนในคำคืนที่เราเหงา ในห้วงขณะที่เราปล่อยใจให้ล่องลอยไปตามเสียงคลื่น หรือสายลมหวิว กลับมาครั้งแล้วครั้งเล่าเหมือนกระแสน้ำพัดวน กลายเป็นเพลงเศร้าประจำชีวิตซึ่งแผ่วผิวอย่างไม่เลือกที่ทุกครั้งที่เราสะดุดกับปัจจุบัน

วันนั้นเป็นวันสุดท้ายของเดือนกันยายน 2523 ผมและเพื่อนๆ อีกแปดคนเดินลงจากสันเขาสูงมาถึงริมห้วยขาแข้งตอนบนในเวลาใกล้เที่ยง ฝนมรสุมตกต่อเนื่องกันมาหลายวัน บางทีก็สาดกระหน่ำเหมือนจะละลายภูเขาทิ้งเทือกให้พังครืนลงมา บางช่วงก็โปรยเป็นละอองนุ่มตั้งแต่เช้าจรดเย็น แม้ในยามที่ฝนขาดเม็ด ป่าทั้งปาก็ยิ่งครึ้มขึ้นราวกับโรงละครที่ถูกทิ้งร้าง กลิ่นใบไม้เก่าและขนผู้คุ้มน้ำอบร่าจุ่มกพวงเรา

มาตลอดทาง

หากถือเอาหุบเขาแถวต้นน้ำแควใหญ่เป็นจุดเริ่มต้น ก็ นับได้ว่าเราเดินกันมาห้าวันเต็มๆ... ท่ามกลางสายฝนและ บนความลาดชันของขุนเขาทั้งขาขึ้นและขาลง เรามาจากทิศ ตะวันตก ตัดผ่านรอยต่อของอุทยานนี้ ตาก และกาญจนบุรี เพื่อมุ่งสู่บริเวณชายป่าแห่งหนึ่งซึ่งเรียกกันว่า ‘ضبฟ้าผ่า’ อีกวันเดียวก็จะถึงจุดหมายแล้ว ถ้าหากเราสามารถฝ่าข้าม ห้วยขาแข้งไปได้โดยสวัสดิภาพ

น้ำในลำห้วยกำลังอยู่ในระดับสูงสุดช่วงปลายฤดูฝน กระแสน้ำขุนขึ้นราวทะเลโคลนเดือดพล่าน และท่วมทัน ล้นหลากออกมาไกลทั้งสองฟากฝั่ง ตลอดแนวลำห้วยมีพุ่มไม้ ที่จมปรึมปรากฏให้เห็นอยู่กระจัดกระจาย มันโยกสะท้าน ไปมาเหมือนผู้คนที่กำลังตะเกียกตะกายขอความช่วยเหลือ ไม้บางต้นลอยมาจากเหนือน้ำทิ้งรากทั้งโคน บ้างก็งัดอยู่กับ พุ่มที่ยังไม่ถูกลอน

ที่ฝั่งตรงข้าม เยื้องไปจากเส้นทางของเราเล็กน้อย เหี้ย ขนาดใหญ่มากตัวหนึ่งถูกพัดพามาจืดติดอยู่กับกิ่งไม้ ผลุบๆ โผล่ๆ อยู่ตามแรงกระชากของสายน้ำ จะป็นขึ้นฝั่งก็ไม่ไหว จะปลดตัวให้ลอยไปตามสายน้ำเชี่ยวก็ทำไม่ได้ ดูเป็นภาพ น่าเวทนาไม่น้อย

มันเป็นเหี้ยที่โตเต็มที่ และคงจะผ่านอะไรมามากก่อน จะถูกกระแสน้ำตริงไว้...

[2]

ก่อนจะตัดสินใจเดินลงจากภูเขาเมื่อปลายเดือน

กันยายน 2523 ผมใช้ชีวิตอยู่ในป่ามาแล้วมากกว่าห้าปี มันไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ สำหรับคนที่บังเอิญเกิดและใช้เวลาเกือบสองทศวรรษของตนอยู่ในหมู่บ้านริมทะเล และยิ่งไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับคนที่รู้สึกอยู่เสมอว่าพ่อแม่เคยตั้งความหวังให้มันหาอาหารดีๆ มากินกันบ้าง หลังจากเรียนจบมหาวิทยาลัย

ภาระอันแรกนั้น ผมสามารถจัดให้หมดสิ้นไปได้ในเวลาไม่นานนัก ชั่วโมงเกินสองฤดูฝนก็สามารถผืนนี้ของตัวเองเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับภูผาป่าไฟร แต่สำหรับภาระอันที่สองเรื่องกลับไม่เป็นเช่นนั้น ทุกอย่างเหยียบก้าวย่ำของห้าปีที่ผ่านไป ไม่ว่าจะบนเนินดินหินสูงหรือในลำห้วยคด ผมยังคงต้องแบกทานมันไว้ตลอดเวลา

ยังจำได้ดีถึงวันที่ต้องจากมา ผมเดินทางไปลาพ่อแม่ที่บางปะกงอันเป็นที่เกิด วันนั้น พ่อเป็นคนเดียวที่อยู่บ้าน ส่วนแม่ออกไปหาซื้อผลไม้ที่จังหวัดใกล้เคียงเพื่อนำมาขายในวันต่อไป ขณะที่นั่งรอแม่กลับบ้านอยู่นั้น ผมครุ่นคิดถึงสมัยที่ตัวเองเป็นเด็กและเรายังอยู่ร่วมกัน ยิ่งคิดไปผมยิ่งรู้สึกว่า แม่คือนางฟ้าที่ถูกสวรรค์ลงโทษให้มาเกิดเป็นแม่ของคนอย่างผม...

แม่เป็นผู้หญิงที่ไม่พูดมาก ยิ่งกับลูกๆ แล้วแม่จะดูดำ ว่าตีนับครั้งได้ อย่างไรก็ตาม แม่ของผมเป็นผู้หญิงที่ยิ่งพระนางที่สุดคนหนึ่งเท่าที่เคยเห็นมา ความเป็นเด็กที่ถูกพ่อทอดทิ้งไปตั้งแต่ยังนอนแบเบาะ ไม่มีญาติพี่น้อง และไม่เคยได้เรียนหนังสือ ทำให้แม่เคยชินกับการพึ่งตัวเองมาตั้งแต่เล็กแต่น้อย จนยากปานใดแม่ไม่เคยขอใครกิน แม้แต่กับลูกๆ แม่ก็ไม่เอ่ยปากให้มันช่วยแบ่งเบาความเหน็ดเหนื่อย ถ้าหาก

ไม่มีสำนึกเห็นใจแม่ด้วยตัวเอง

ปกติแล้วแม่จะตื่นตั้งแต่เช้ามืดเพื่อขนของไปตลาด ใช้วิธีหอบไปบ้างใส่รถเข็นไปบ้าง แล้วแต่ของมีมากน้อยเพียงใด หลังจากเลือกสรรผลไม้อยู่พักหนึ่งจนใกล้จะออกจากบ้าน แม่จะปลุกผมขึ้นมาด้วยการเตะตัวเบาๆ หรือไม่ก็เรียกด้วยน้ำเสียงธรรมดา แต่จะไม่ใช้วิธีตะโกนเป็นอันขาด เพราะแม่ไม่ชอบการส่งเสียงดัง นอกจากนี้ยังกลัวน้องๆ ของผมซึ่งยังเล็ก จะต้องตื่นขึ้นมาโดยไม่จำเป็น

มีอยู่ครั้งหนึ่งแม่พยายามปลุกผมอยู่สามครั้ง ทว่าผมก็ไปมอมลุกขึ้น รู้ตัวนั้นรู้แล้ว แต่อยากจะนอนต่อไปให้เต็มอึดตามประสาเด็กที่กำลังตัวยี้ด และนมเพิ่งแตกพาน เมื่อนอนต่อไปได้สักพัก ผมจึงเริ่มรู้สึกว่แม่เงียบผิดปกติ ลุกขึ้นมาดูเห็นแม่กำลังหาบของพร้อมกัับหัวโนนหัวนี้อยู่พะรุงพะรังบนใบหน้าที่เริ่มเหี่ยวยุบมีน้ำตาหยาดชุ่มอยู่เป็นทาง

“มึงไม่ต้องมาช่วยกู” แม่บัดมือผมออก ขณะที่ผมโดดไปแย่งสิ่งต่างๆ ที่แม่ถือไว้มาหิ้วเสียเอง

ตั้งแต่นั้นมาผมไม่เคยปล่อยให้แม่ปลุกเกินหนึ่งครั้ง อย่างไรก็ตาม นั้นมิได้หมายความว่านิยายโศกของเราสองคนได้สิ้นสุดลง

มีอยู่ช่วงหนึ่ง แม่ของผมไม่มีแม่แต่ทุนที่จะซื้อผลไม้มาขายหรือเช่าแผงลอยในตลาดสดประจำตำบล แม่มีรายได้เพียงวันละห้าสิบบาทจากการขายน้ำแข็งใส น้ำหวาน และขนมปังปังอยู่บริเวณคิวรถสองแถว ซึ่งวิ่งระหว่างบางปะกงกับชลบุรี ในช่วงเวลาเดียวกันนั้น พ่อของผมต้องเร่ร่อนออกหางานอยู่ทางปักษ์ใต้ พี่ชายและพี่สาวก็ออกไปหาเลี้ยงชีพ

ที่จังหวัดอื่น ผมกลายเป็นเด็กโตที่สุดในบ้าน และเมื่อรวมกับน้องอีกสามคน ก็กลายเป็นปากท้องที่แม่จะต้องหาอะไรสักอย่างที่มันย่อยได้ มาเติมเต็มอยู่ทุกวัน แม่มีกระปุกออมสินอยู่ลูกหนึ่ง เป็นรูปปั้นม้าทำด้วยปูนปลาสเตอร์ ในนั้นมีเศษสตางค์ขนาดต่างๆ อยู่ลึบกว่าอันและธนบัตรใบละห้าบาทอีกหนึ่งใบ วันไหนขายของได้ไม่พอค่ากับข้าว แม่ก็จะเอาเศษสตางค์พวกนี้ไปเสริม วันที่มีเหลือบาทสองบาทก็เอามาเติม เป็นเช่นนี้มาพักใหญ่

วันหนึ่ง แม่กลับบ้านมาด้วยท่าทางเหนื่อยอ่อนเติมที่ปากก็บ่นพึมพำว่าวันนี้ที่คิวรถไม่มีคน หลังจากพักจนหายเหนื่อย แม่ก็หยิบเจ้าม้าออมสินตัวนั้นออกมาดู มันหงายท้องขึ้นและใช้กีบหนีบผมแหย่เข้าไปควานหาธนบัตรใบละห้า ซึ่งแม่จำเป็นต้องอาศัยมันแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

ไม่ถึงขีดใจสีหน้าของแม่ก็เริ่มเคร่งเครียดขึ้นเรื่อยๆ และในฉับพลันนั้นเองก็เปลี่ยนเป็นร้องไห้สะอึกสะอื้น

“ถึงขนาดนี้แล้วมันยังทำกันไม่ได้ลงคอ” แม่พูดไปร้องไห้ไป

ผมนั่งเสียบกริบ พร้อมกับแอบชำเลืองดูหยาดน้ำตาบนแก้มที่เกรียมกร้าน ในวูบหนึ่งผมอยากถอดและพูดอะไรกับแม่บ้าง แต่ก็รู้สึกว่าจะจากเช่นนั้นจะเป็นการแสดงมากเกินไปสำหรับคนที่รับบทเศร้าโดยกำเนิดอยู่แล้วอย่างพวกเรา ผมรู้ว่าแม่ไม่ได้เสียดายเงิน แต่เสียใจที่เราทำร้ายกันเองขณะที่โลกกำลังสนุกในเรื่องนี้อย่างยิ่ง

วันนั้น วันที่ผมต้องจากไป ผมนั่งรอจนใกล้ค่ำ แม่ก็ยังไม่กลับมา พ่อซึ่งไม่รู้ชัดว่าผมมาที่บ้านทำไมพยายามชวนให้

ผมนอนค้างสักคืน แต่ผมก็ต้องปฏิเสธ การนัดหมายได้ถูกกำหนดไว้อย่างตายตัวแล้ว มันเป็นการนัดหมายกับชะตากรรมของตัวเองซึ่งผูกติดไว้อย่างแน่นแฟ้นกับชะตากรรมของบ้านเมือง

พ่อเดินโขยกเขยกมาส่งที่ปากทางเข้าบ้านในขณะที่ผมเดินจากมาเงียบๆ ผมไม่กล้าหันกลับไปดูหน้าพ่ออีกเพราะกลัวพ่อจะจับติดว่าการจากกันครั้งนี้อาจจะเป็นเรื่องถาวรอีกอย่างหนึ่ง ผมรู้ว่าพ่อไม่ชอบเห็นลูกคนไหนร้องไห้

โดยเฉพาะอย่างยิ่งไอ้คนที่มันเกิดมาเป็นลูกผู้ชาย

[3]

ขณะที่หยุดพักกินข้าวกลางวัน พวกเราถกเถียงกันถึงวิธีการที่จะข้ามสายน้ำเขียวไปสู่ทางข้างหน้า หนึ่งในคณะของเราคือหญิงสาวคู่ทุกข์คู่ยากของผมซึ่งว่ายน้ำไม่เป็น ฉะนั้นเรื่องที่จะลอยคอเอาเป้ทุนหัวไปสู่ฝั่งตรงข้ามจึงเป็นวิธีการที่ตัดทิ้งไปได้ แต่ถึงเธอจะว่ายน้ำเป็นก็ไม่แน่ว่าทางเลือกลงกล่าวจะดำรงอยู่ เราไม่มีทางรู้เลยว่าสายน้ำที่กำลังเดินทางอย่างรีบเร่งนั้น มีอะไรซ่อนเร้นอยู่แค่นั้น ผมเคยได้ยินเรื่องราวของชายฉกรรจ์ที่พยายามว่ายน้ำตัดน้ำป่า แล้วถูกลำไม้เสียบตัดเข้าบริเวณลำคอพอดี ตัวเองเคยลุยผาน้ำป่าซึ่งพัดเชี่ยวอยู่ในระดับหน้าอก นอกจากจะต้องผืนตัวต้านอย่างสุดแรงแล้ว ยังเหยียบไปบนหนามไผ่ใต้น้ำเต็มฝ่าตีน กว่าที่จะขึ้นถึงฝั่งได้ก็ทุลักทุเลเต็มที่ อันตรายของน้ำป่านั้นมีสิ่งที่จะประเเมนได้ด้วยสายตา

หนทางหนึ่งที่เราคิดว่าอาจเป็นไปได้ คือการให้คนที่

แข็งแรงที่สุดในกลุ่มว่ายาปราบศัตรูและน้ำไปสู่มุ้งตรงข้าม แล้วซึ่งเชือกเป็นราวให้คนที่เหลือจุดตัวเองข้ามไป เพื่อทดสอบทฤษฎีนี้ เพื่อนคนหนึ่งซึ่งทำหน้าที่คุ้มกันผมมาตลอดเส้นทาง ได้ทดลองหย่อนตัวของเขาลงไปหยังความลึกและความแรงของน้ำริมตลิ่ง ในพริบตาเดียวนั้นเอง ร่างอันสูงใหญ่ก็ลอยละลิวไปราวกับถูกกระซอกโดยภูตผีปีศาจ ผมเห็นเขาหกคะเมนพลิกคว่ำพลิกหงายไปตามสายน้ำอยู่หลายอึดใจ กว่าที่ตั้งตัวขวยกิ่งไม้ริมตลิ่งไว้ได้ก็ลอยห่างพวกเราไปทางใต้น้ำเกือบห้าสิบลเมตร

มันเป็นการทดสอบที่ให้ผลแจ่มชัดยิ่งกว่าสมมุติฐานใดๆ ถึงเราจะสามารถซึ่งเชือกขวางลำน้ำขึ้นมาได้ การสาวเชือกไปสู่มุ้งตรงข้ามก็ไม่ใช่สิ่งที่ฉลาดนัก หากมีใครสักคนถูกน้ำกระซอกจนเชือกหลุดจากมือ คนที่เหลือคงต้องใช้เวลาอีกหลายวันตามหาศพ และอย่างน้อยอีกหนึ่งวันเพื่อชุดหลุมฝัง ยังไม่ต้องพูดถึงว่าอีกที่กัปกัลป์เพื่อลิ้มความรันทดซึ่งคงจะเกิดขึ้น

ฉะนั้น ทางเลือกที่เหลือจึงมีอยู่เพียงอย่างเดียว เราจำเป็นต้องสร้างสะพานข้ามสายน้ำนี้ไป

ระหว่างที่ผมกับเมียผลัดกันใช้ซ็อนซึ่งมีอยู่คันเดียว ตักข้าวเข้าปาก ชายหนุ่มที่อ้อมข้าวแล้วสองสามคนเริ่มเดินเลือกหาไม้ไผ่ลำยาวๆ ตามกอไผ่ทั้งสองข้างทาง เราโชคดีที่มีพี่น้องมั้งมาด้วยสองคนในฐานะผู้นำทาง ตลอดทั้งปีที่ผ่านมา ผมไม่เคยเห็นใครใช้มีดได้คล่องแคล่วเท่ากับชนเผ่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อใช้มันตัดไม้ในป่า จะว่าไปแล้ว การตัดไม้ไผ่ออกจากกอ นั้นนับเป็นงานฝีมือขั้นสูงสำหรับคนอยู่ป่า

ทีเดียว หากพลาดพลั้งก็อาจต้องพลีชีวิตเช่นเจ้าป่าเจ้าเขา
 เองๆ ง่ายๆ เรื่องราวของคนที่ถูกไม้ฟุงเสียบอก ปาดคอ หรือ
 แฉลบตัดเส้นเลือดใหญ่ตามแขนขามีอยู่ทั่วไปในดงดอย และ
 มีอยู่ครั้งหนึ่งซึ่งผมเห็นเพื่อนรักของตัวเองหมดสติไปงูบใหญ่
 เนื่องจากหาญไปตัดไม้ไผ่จนถูกมันติดเข้าเต็มหน้าผาก
 ผู้ชำนาญเท่านั้นที่จะบอกได้ว่ายอดไม้ไผ่ในป่ามันงัดง้างกัน
 ไว้อย่างไร และจะดีดออกทางไหน เมื่อถูกตัดทางด้านโคน

ยังไม่ทันที่ผมจะมวนบุหรี่ใบกระโดนเพื่อสูบหลังอาหาร
 ได้เรียบร้อย เสียงคมมีดกระทบบ้องไม้ไผ่ก็ดังขึ้นก็ก้อง มัน
 แทรกตัวผ่านซ่าฝนที่กระทบยอดไม้และเสียงน้ำเขียวที่
 พัดไหลอยู่ครึ้นโครม กลายเป็นการประสานจังหวะของเพลง
 ประหลาดที่มีแต่ผู้ประพันธ์เท่านั้นอาจซาบซึ้งและเข้าใจ

แม้แต่บนเส้นทางไปสู่การพ่ายแพ้ก็ยังมีสิ่งที่เรา
 ต้องเอาชนะ ผมนึกในใจขณะพ่นควันบุหรี่ป่าขึ้นมาลอยโขมง

เราใช้เวลาไม่นาน ก็ได้ไม้ไผ่ลำยาวมาตามจำนวน
 ที่ต้องการ คนที่แข็งแรงที่สุดของคณะเดินทางถูกเลือกให้
 เดินขึ้นไปทางเหนือน้ำพอประมาณเพื่อว่าตัดกระแสน้ำไป
 เกาะยอดไม้ที่ใกล้ที่สุด ไม้ไผ่ลำแรกถูกยื่นออกจากริมฝั่ง เขา
 มีหน้าที่จะต้องมัดมันไว้กับกิ่งไม้ให้สูงกว่าระดับน้ำเล็กน้อย
 จากนั้นไม้ลำที่สองก็ถูกยื่นออกไปพาดขนานและเช่นเดียวกับ
 ลำแรก เพื่อนของผมมัดมันไว้กับกิ่งไม้อย่างแน่นหนา สะพาน
 วิชาของเราเริ่มปรากฏรูปขึ้นมาอย่างรางๆ

พวกเราอีกคนหนึ่งได้ไปนั่งคร่อมสะพานท่อนแรกไว้
 และช่วยลำเสียงไม้ไผ่ท่อนต่อไปสู่ฟุ่มไม้กลางน้ำ เราใช้
 วิธีการเดียวกันนี้พาดไม้จากฟุ่มหนึ่งสู่อีกฟุ่มหนึ่ง แล้วมัดไว้

ให้มันคงด้วยเชือกหรือเถาวัลย์โดยคนที่อยู่ในน้ำคอยเกาะไม้
 ประสานงานอยู่ตลอดเวลา ทุกคนช่วยกันทำหน้าที่ต่างๆ
 เท่าที่ตัวเองจะทำได้ เสียงตะโกนโหวกเหวกดังอยู่ไม่ขาด
 ระยะเวลา บางครั้งก็มีเสียงบ่นหนาวออกมาบ้างจากคนที่ต้อง
 ลอยคออยู่ในน้ำนานนับชั่วโมง สายฝนยังโปรยลงมาไม่ขาด
 ระยะเวลา และสายน้ำก็ยังคงเดินทางอย่างอื้ออึง

ก่อนใกล้ค่ำสะพานไม้ไผ่เหนือสายน้ำเชื่อมกับปรากฏขึ้น
 เต็มรูป ความกว้างของมันมีเพียงไม้ไผ่ขนาดเขื่องแค่สองลำ
 ทอดขวางสายน้ำเป็นเส้นหยักเยื้องนับได้สี่ห้าช่วง มันสั้น
 ระริกไปตามการโยกไหวของบรรดาพุ่มไม้ที่เราใช้แทนเสา
 และระดับของสะพานก็อยู่สูงกว่าผิวน้ำเพียงนิดเดียว เหนือ
 ขึ้นมาในระดับนั้นเอง เชือกเส้นเล็กๆ ถูกลำไปซึ่งไว้ตลอด
 แนวเพื่อให้ผู้ไต่ข้ามได้อาศัยเกาะทรงตัว

เรารวบรวมปืนและสัมภาระทั้งหมดที่มีอยู่ จากนั้น
 จึงเริ่มไต่ข้ามไปที่ละคน ถึงตอนนี้ทุกคนเพิ่งสังเกตเห็นว่า
 เขี้ยวใหญ่ซึ่งติดกิ่งไม้อยู่ทางฝั่งตรงข้าม มันไม่ได้อยู่ที่นั่น
 อีกแล้ว คงจะตื่นรอนจนหลุดลอยตามน้ำไป ขณะที่พวกเรา
 ยู่อยู่กับการสร้างสะพาน

[4]

ผมได้ข่าวว่าแม่ตายในเดือนพฤศจิกายน 2520 หลัง
 จากที่แม่ตายไปแล้วเกือบสี่เดือนเต็มๆ ตอนนั้นผมอาศัยอยู่
 บนเทือกภูร่งอกกล้า จดหมายมาถึงมือเมื่อตะวันตกดินเหลือมเขา
 ไปได้พักใหญ่แล้ว ผมกำลังนั่งชุมนุมอยู่กับเพื่อนๆ หลายคน...
 หลังจากคลี่จดหมายออกอ่านกับแสงใต้ได้ใจความครบถ้วน

ผมก็สะพานปืนเดินออกจากกระท่อมนั้นเงียบๆ เดินไปตามทางเล็กๆ ในป่าเพียงผู้เดียว อาศัยแสงเดือนแสงดาวที่ลอดช่องไม้ลงมาเล็กน้อย เป็นเครื่องส่องทาง

ผมไม่รู้ว่าจะเวลาผ่านไปนานเท่าใดที่ตัวเองพุบหน้าแนบลำกล้องปืนอยู่กับโคนต้นไม้ต้นหนึ่ง รู้แต่ว่า น้ำตาที่รินหยาดจากลำกล้องส่องเพลิงของปืนประจัญบานกระบอกลั่นแหววราวอยู่ในความมืดราวกับจะไม่มีวันเหือดแห้ง

ในเวลาใกล้รุ่ง ผมพบตัวเองอยู่ในกระท่อมที่พัก เพ่งมองกองไฟที่ก่อไว้กันหนาวด้วยอาการเจียบงัน เปลวไฟนั้นพราวเลือนราวกับมีใครไปก่อกองไฟไว้ได้แผ่นน้ำใส เมื่อผมกะพริบตาถี่ๆ ก็ดูเหมือนมันจะพลั้วกระเพื่อมไปตามระลอกน้ำ ในเวลาเดียวกัน หญิงสาวคู่ยากคู่บุญได้ต้นแขนของผมไปมาเหมือนจะบอกว่า ถึงอย่างไรเราก็ยังมีกันอยู่มากกว่าหนึ่งคน

ผมรู้... แต่ผมก็อดคิดถึงม้าออมสินตัวนั้นไม่ได้ ผมอยากจะบอกกับแม่ที่ผมไม่เคยคิดเอาเปรียบแม่และน้องเล็กๆ อีกสามคน... แต่ที่เอาเงินห้าบาทนั้นไปเล่นไฟกับพรรคพวกหลังตลาดก็เพราะคิดว่ามันอาจจะเป็นทางออกอันหนึ่งจากสภาพที่เราเผชิญอยู่ ผมไม่ได้อยากทำให้แม่เสียใจ เพียงแต่ลืมนึกให้รอบคอบว่าทางออกบางอย่างนั้นอาจทำให้สภาพที่เลวร้ายอยู่แล้วยิ่งเลวลง...

[5]

ตะวันเริ่มคล้อยต่ำลงอย่างรวดเร็ว ผมยกเป้ซึ่งมีเพียงต้นฉบับเรื่องสั้นที่เขียนทิ้งไว้ขึ้นสะพานหลัง เอาเชือก

ข้างหนึ่งผูกเอาตัวเองไว้ และเอาปลายอีกข้างหนึ่งทำอย่างเดียวกันกับหญิงสาวซึ่งกำลังรอที่จะผ่าข้ามไปด้วยกัน เดินทางครั้งนี้ผมมีแค่ปืนสั้นติดตัวกระบอกเดียว น้ำหนักบรรทุกก็จึงลดไปไม่น้อย ผมเอารองเท้าแตะมัดไว้กับเป้ ปล่อยเท้าเปลือยเพื่อให้สามารถเกาะติดไม้ไผ่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลังจากยืนนิ่งอยู่สักครู่ก็เริ่มก้าวทำออกไป หญิงสาวของผมใช้มือข้างหนึ่งเกาะหลังผมไว้พร้อมกับก้าวตามมาที่ละก้าวโดยไม่พูดอะไร

น้ำหนักของเราสองคนทำให้ลำไม้ไผ่โค้งลงแตะผิวน้ำหรือกระทั่งจมลงเล็กน้อยในบางช่วง มันสั่นสะท้านตามแรงน้ำพัดผ่าน ผมรู้สึกว่าการสั่นสะเทือนถูกส่งผ่านมามาตามฝ่าเท้าท่อนขา และในที่สุดก็ถึงหัวใจ ถ้าพลาดพลั้งไป เราคงจะต้องตายด้วยกัน... ทว่าในนาทีเช่นนี้ เราจะแยกกันเดินได้อย่างไร

ความกว้างของลำห้วยขาแข้งยามนี้ดูเหมือนจะไม่มีที่สิ้นสุด ผมรู้สึกเหมือนกับตัวเองกำลังใช้เวลาชั่ววันรันดรเพื่อจะข้ามพ้นลำไม้ไผ่ช่วงสุดท้ายซึ่งโค้งลงใต้ผิวน้ำมากกว่าช่วงใดๆ กระแสน้ำเย็นเยียบพัดผ่านข้อเท้าของผมราวกับจะผลักไล่ให้ไปจากที่นี่เสียโดยเร็ว ขณะเดียวกันสะพานก็โยกไกวไปมาคล้ายจะรังเกียจก้าวย่างของผู้ปราชัย แต่ในที่สุดเราสองคนก็ข้ามมาถึงฝั่งตรงข้าม คนในกลุ่มคนหนึ่งก่อกองไฟไว้แล้วและกำลังย่างเสื่อเปียกชุ่มของเขา

ระหว่างนั่งผิงไฟ ผมเหลียวกลับไปดูลำห้วยที่เพิ่งข้ามพ้นเป็นระยะๆ เรื่องราวหลายสิ่งหลายอย่างผุดพรายขึ้นมาในหัวง่ามนี้กันอย่างต่อเนื่องเหมือนสายน้ำไหล พรุ้งนี้แล้วลึนระ ที่ผมจะประกาศวางปืนอย่างเป็นทางการ รวมทั้ง

วางความหวังที่จะสร้างโลกใหม่ซึ่งนำอมสินกลายเป็นสิ่ง
ไม่จำเป็น

ไม่รู้อีกนานเท่าใดที่ผมจะถูกตรึงไว้ริมสายธารความ
ทรงจำซึ่งนำสะพรingsลัวเสียยิ่งกว่าสายน้ำเชี่ยวในลำห้วย
ขาแข้ง รู้เพียงว่า ณ ที่นั้น...

ผมคงต้องตื่นนอนสร้างสะพานอยู่โดยลำพัง

มาจากป่าชายเลน

พิมพ์ครั้งแรก : สื่อนาคต, สิงหาคม 2527

สายน้ำนั้นแผ่กว้างขึ้นเรื่อยๆ และติวงโค้งสุดสายตา
ลงสู่มหานทีที่เรียกว่าอ่าวไทย ทิวจากและพันธุ์พืชน้ำเค็ม
สารพัดชนิดเสียบแซมมหาดเลนทั้งสองฝั่ง มันโยกพลิ้วตาม
จังหวะโบกพัดของลมทะเล ดุจจะเหย้าและทำทนายผู้
ดูแลลนว่า ณ ที่นี้ชีวิตยังงอกงาม... ละอองคลื่นซัดสาด
ละเลียดได้รากโก่งกางสีคล้ำเหมือนฝ่ามือผู้อารีเฝ้าขัดสี
เด็กยากไร้ในอ้อมอุบถัมภ์ โลมมาฝูงน้อยโดดตัดแสงตะวัน
อยู่ลิบๆ หน้าสันดอนกลางปากอ่าว เสียงเป่าเขาสัตว์ดังแทรก
เสียงร้องของนกนางนวลคืนรัง ครูเดียวใบเรือสีน้ำมะเตาก็
โผล่พ้นทิวลำพุดออกมาเป็นแถวเรียงราย...

นั่นคือยามเย็นของยี่สิบกว่าปีก่อนที่ปากอ่าวบางปะกง
และหมู่บ้านชื่อเดียวกับสายน้ำ มันเป็นความหลังที่คนวัยฉกรรจ์
จำเป็นต้องถ่ายทอดเพราะผู้เฒ่าอาจลืมเลือนไปแล้ว

เรือแจวลำน้อยเลาะเลียบบทิวจากมาอย่างโดดเดี่ยว ชายวัยกลางคนเหลียวหลังดูดวงตะวันแล้วเร่งฝีเท้าขึ้น ปู่ปานซึ่งคล้องหลักแจวลั่นตั้งเอี้ยดอาดสลับกับเสียงน้ำ กระเพื่อม เหงื่อเม็ดโตคล้ายเม็ดฝนเกาะพรารออยู่บนใบหน้า สีนํ้าตาลไหม้ ดวงตาคร่ำลมเพ่งมองไปทางหัวเรือ ที่นั่น เด็กชายวัยไม่เกินสิบสามกำลังใช้พายพายน้ำอย่างเอาจริง เอาจัง ระหว่างคนทั้งสองคือท้องเรือที่เพียบแน่นไปด้วย เส้าท่อนสั้นๆ และกระดาศเก่าเซราะอะ ไม่บางท่อนยังมีตะปู เบ็อนสนิมขดงออยู่ตามมุมต่างๆ และเส้าหลายต้นมีคราบ ตะไคร้แห้งกรังเป็นสีเขียวโคลน

“เหน้อยใหม่พ่อ” เด็กชายหันมาถาม หน้ากลมแป้น เยิ้มไปด้วยเหงื่อเช่นกัน

“ไม่เป็นไร เอ็งเหน้อยก็หยุดเถอะ พ่อแจวเอง”

ตั้งแต่ผมลืมตาขึ้นมาดูโลก นั่นเป็นการย้ายบ้านครั้งที่เจ็ด เรากำลังย้ายออกจากห้องแถวไม้ข้างตลาดเพื่อไปปลูกโรงหลังคาจากบนพื้นที่รกร้างของผู้มีอันจะกินรายหนึ่ง เขาคิดค่าเช่าเป็นรายปีในราคาที่ไม่แพงนัก แต่ก็นับเป็นผลประโยชน์ครั้งแรกที่จะได้จากแผ่นดินผืนนี้ ที่ผ่านมามันเป็นเพียงส่วนหนึ่งของป่าชายเลน เป็นที่อาศัยของพวกปูแสมและปลาอีจิ้ง รกไปด้วยกระบูน โกงกาง และเถาว์วัลย์ น้ำขึ้นก็ท่วมเจิ่ง น้ำลงก็แฉะลุ่ม

เราระดมแรงงานทั้งหมดในบ้านมาถางโคนต้นไม้ และว่าจ้างคนยากไร้ด้วยกันมาขุดดินถมที่ ไม่นานบริเวณนั้นก็กลายเป็นลานโล่งพอปลูกเรือนได้หนึ่งหลัง

ผมกับพ่อมีหน้าที่ไปล่าเสียดอมอเก่าๆ ที่ย้ายมาให้มาจากคลองผีชุด เราสองคนใช้เรือแจวของป่าบรรทุกไม้ แล้วลัดเลาะออกทางปากคลองซึ่งอยู่ไกลไปทางปากอ่าว จากนั้นก็เลียบทิวจากมาขึ้นฝั่งในเขตบางปะกง

ถ้าไม่นับน้องสามคนซึ่งยังเล็กแล้ว ทุกคนในบ้านมีส่วนทำให้โรงหลังคาจากแห่งนี้ก่อรูปขึ้นมา

เราเอากระดานเก่ามาทำเป็นยกพื้นสำหรับให้ทุกคนนอน มันแคบพอๆ กับเวทีลำตัดตามงานวัด สายมุ้งระโยงระยางในยามค่ำคืน ทำให้เราดูเหมือนผู้ลี้ภัยที่ซุกหัวหลบฝนร้ายในยามตื่น แม่ ยาย และน้องสาวยึดครองเนื้อที่ส่วนใหญ่ของพื้นซีกหนึ่ง พี่สาวนอนอยู่มุมในสุด ถัดมาเป็นผม น้องชายและพี่ชายตามลำดับ ส่วนพ่อนั้นนอนเตียงผ้าใบซึ่งกางไว้กับพื้นดิน

เรายังคงใช้ตะเกียง ทั้งๆ ที่บางปะกงมีไฟฟ้าใช้มานานับสิบปีแล้ว

ระหว่างยกพื้นกับลานดินที่เหลือใต้หลังคา เราใช้เสื่อไม้ไผ่กันไว้เป็นฉาก แบ่งเนื้อที่นั่นให้เป็นที่อยู่ของเปิดประมาณร้อยห้าสิบตัว ให้มันอยู่รวมชายคา เพื่อจะได้ช่วยเสริมรายได้ให้ครอบครัว ปกติผมกับพี่สาวมีหน้าที่ช่วยกันเก็บไข่ สับปลา และผสมอาหารเลี้ยงมันในตอนเช้า

ข้างๆ บ้านเรากลายเป็นห้องร่องยาวเหยียด ซึ่งเกิดจากการขุดดินถมที่ มันมีน้ำเค็มขังอยู่ตลอดปี และไม่นานก็ถูกยึดครองเป็นสระส่วนตัวของปลาตีนขนาดใหญ่หรือที่คนบางปะกงเรียกกันว่าอั้งจิ่งมิ่ง ปลาพวกนี้มีรูปร่างคล้ายหัวรถจักร ตาของมันกลมโปนและกระจุกอยู่คู่กันบนหน้าผาก

ริมฝีปากบนมนลาดลงมาไกลก่อนที่จะบรรจบกับริมฝีปากล่าง บางทีเราก็อวดรู้สักไม่ได้ว่าหน้าตามันคล้ายคนบางคน มันสามารถแล่นไปบนเลนได้ด้วยความเร็วสูง ตัวเป็อนซี่โคลนตลอดเวลา แต่ถ้าเอามาล้างดูจะพบว่ามันมีลายสีดำสลับกับเขียวอมฟ้า ซึ่งเกือบจะกระจ่างใส ปลาอี่จ้งชอบขุดรูอยู่ในระดับปริ่มๆ น้ำ พอรู้สึกว่ปลอดภัยก็ออกมาคลั่งเกลือกกับลานเลนรอบๆ เมื่อตกใจมันจะพุ่งพรวดเดียวลงรู โผล่แต่ตาทรงกลมออกมาเหมือนคนสติเฟื่องที่ขี้ระแวง

หน้าบ้านเราเป็นทางน้ำเล็กๆ ซึ่งค่อนข้างตื้นเขิน มันยาวขนานไปกับทางหลวงสายตะวันตกในสมัยนั้น เวลา น้ำขึ้นเต็มที่ผมชอบเอาน้ำมาตักปูทะเล จันที่ว่านี้มีรูปร่างเหมือนยอที่ชาวชนบททั่วไปใช้ยกปลาตามแม่น้ำลำคลอง แต่เล็กกว่ากันหลายสิบเท่า ตัวจันประกอบด้วยไม้ไผ่เหลาเป็นคันแบนยาวประมาณท่อนแชนสองอัน เราไขว้มันเป็นรูปกากบาทแล้วมัดติดกันไว้ให้แน่น ดัดปลายให้โค้งลง และชิงตาข่ายรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสไว้กับปลายทั้งสี่ แต่ละมุมมีหินหรือถ่านไฟฉายเก่าๆ มัดถ่วงไว้ เอาเหยื่อซึ่งก็คือเนื้อปลา สับเป็นท่อนแขวนไว้กับจุดกึ่งกลางคานจัน จากนั้นก็ผูกสายหย่อนลงน้ำไปถึงหน้าดิน เมื่อเราสาวจันขึ้นมาตอนปูกินเหยื่อขาที่มากเกินของปูเจ้ากรรมจะตกลงไปในช่องตาข่ายจนเดินไม่ได้ ทีเหลือก็เป็นเรื่องของเราว่าจะทำอย่างไรกับมัน

โดยส่วนใหญ่แล้วผมมักไม่กล้าเอาเนื้อปลาดีๆ มาทำเหยื่อตกปู จึงใช้หนังสติ๊กิงปลาอี่จ้งมาเกี่ยวจันอยู่บ่อยครั้ง เมื่อปูที่ได้ตัวเล็กเกินไปผมก็มักเอามาปล่อยไว้ในคูน้ำข้างบ้าน พอคาดว่ามันโตได้ที่ก็ใช้จันอันเดิมนั้นแหละตก

ขึ้นมาตมกิน มีอยู่หลายครั้งที่เลี้ยงปูไว้ไม่ถึงสามวันผมก็
อดใจไม่ไหว มันเป็นของอร่อยและมีราคาแพง

ป่าชายเลนต่างจากป่าบนเขาจนเปรียบเทียบไม่ได้ สัตว์
ส่วนใหญ่เป็นสัตว์เลื้อยคลาน พันธุ์จากนี้ก็คืองูและแมลง
ต่างๆ ลิงและเสือปลาพอมืออยู่บ้าง แต่มันมักอยู่ค่อนไปทาง
ปากอ่าว ไม่ค่อยมีคนพบเห็นบ่อยนัก ที่ชอบมาบ้านเป็ยน
อยู่แถวบ้านเราคือหี้ยและงูเห่าตาลาน งูเหลือมตัวโตๆ เคย
แวะเวียนมาบ้างเป็นครั้งคราว ส่วนจิ้งเหลนนั้นเต็มไปหมด
เวลาที่เราต้องระวังเป็นพิเศษคือตอนน้ำท่วมใหญ่ หมด ตะขาบ
และแมลงมีพิษอื่นๆ ชอบมาหลบน้ำกับเสาบ้าน บางทีมัน
ก็ลอดล่องกระดานขึ้นมาข้างบน มีอยู่ครั้งหนึ่ง งูเห่าหม้อ
ตัวเป็นวาขึ้นมาขดอยู่บนที่นอนของแม่ เล่นเอานอนผวกัน
ไปหลายคืน

กระนั้นก็ตาม เราชอบหวังว่าลานเล่นแห่งนี้จะเป็น
บ้านที่ถาวร

เปิดฝู่งนั้นเป็นเพื่อนร่วมชายคาที่เอะอะโวยวายที่สุด
ถ้าเราเปิดให้ออกไปข้างนอกซ้าสักหน้อยในตอนเช้า ก็จะได้ยินเสียงประท้วงก๊ีบก๊าบดังสนั่นไปหมด พอประตูเปิด
พวกเขาจะยกย้ายสายสะโพกออกมาเป็นแถว ดูไปแล้วก็มี
ส่วนคล้ายมาตของคุณนายบางท่านในงานสังคัมสงเคราะห์
ที่มีหน้ามีตา พอได้เวลาอาหาร มาตผู้ดีเหล่านี้ก็หมดไป
แต่ละตัวพยายามสอดคอเข้าไปแช่อยู่ในอ่างรำผสม
ปลายั่ว บางตัวก็ปีนลงไปนั่งอยู่ในนั้นอย่างไม่เกรงใจ
ใครทั้งสิ้น พวกเหนียมอายนั้นมิไม่มาก และมักฝ้ายผอม
กว่าเพื่อนร่วมเล้า